

Míriam Cano: "La cultura sempre s'ha vist com una cosa decorativa"

Publicat per [Interacció](#) [1] el 18/03/2024 - 12:00

Amb motiu del curs 'L'organització d'activitats literàries des dels municipis', celebrat de manera presencial el passat 12 de febrer, amb la participació també de Clara Saperas, hem conversat amb Míriam Cano sobre la importància de la literatura, dels recitals, dels clubs literaris, de les biblioteques i de les iniciatives al voltant de la lectura. I també hem aprofitat per preguntar-li el seu parer sobre la literatura escrita per dones i els seus projectes immediats com a creadora.

En la teva activitat literària has fet moltíssims recitals, clubs de lectura i presentacions, amb la implicació i l'organització dels ajuntaments. Quina n'és la teva experiència? Què sol funcionar i què no en aquest tipus d'activitats?

La meva experiència és diversa. El perill mes gran és que el recital no sigui un acte pròpiament cultural o intel·lectual, sinó que sigui vist com un acte merament decoratiu. Es una tendència que en els últims temps està canviant. Ara es veu més el recital com un acte cultural en si. Aquest problema que he esmentat passa en molts tipus d'activitats, com ara els concerts, els quals es poden veure com un afegit a un acte institucional o oficial. Com he dit, en els últims temps tot plegat està canviant, tot i que sí que he trobat a faltar un acompanyament previ o posterior dels assistents, en què la poesia es posi en valor més enllà de l'acte estètic.

Tens molt clar, llavors, que una activitat literària no pot ser un bolet, sinó que s'ha d'inscriure en una línia de programació determinada que li atorgui sentit...

Sí, perquè és la manera d'educar. La cultura sempre s'ha vist, insisteixo, com una cosa una mica decorativa, com la part bonica de les diferents potes que l'administració ha d'oferir als ciutadans, en termes de formació. Hi ha molts tipus de formació, com la cívica i la intel·lectual. I la cultura pot caure en allò decoratiu. Per dir-ho de manera gràfica: en el fi de festa en forma de recital de poesia o de club de lectura. A mi em sembla que dins d'una programació contínua es pot treballar una època, un corrent o un autor determinat. I es poden fer activitats complementàries que facin que el benefici sigui més gran. D'una banda, el públic que ve a una activitat literària t'arriba amb ganes de veure en directe allò que han estat treballant en comunitat, però de l'altra, també pot quedar un pòsit més gran que la mera experiència de l'activitat o el recital.

Míriam Cano és periodista, escriptora, traductora i codirectora de l'[Escola Bloom](#) [2].

Quins elements de selecció d'autors i de coherència artística i literària haurien de prevaldre, en un moment en què és fàcil confondre l'activitat a les xarxes socials o una intensa vida literària amb la qualitat?

Crec que aquí hi ha dues coses importants: davant de qualsevol programació cal fer una anàlisi del col·lectiu al qual va adreçada l'activitat, en termes de necessitats, bagatge i del que ells demanen, fins i tot en termes d'experiència personal. Ara m'imagino un grup d'adolescents que estan intentant entendre l'amor... Doncs què millor que programar-los activitats perquè ells puguin entendre què els està passant. O també es pot pensar en un col·lectiu de gent gran que està fent un repàs de vida. Realitzant l'anàlisi de cada col·lectiu és fàcil detectar la matriu al voltant de la qual gira tot això. I en segon lloc també cal tenir un criteri d'exigència pel que fa a les activitats que es programen. De vegades es tendeix a la cosa fàcil, fresca i simpàtica per assegurar-te un públic, però al final tot acaba sent molt diluït i primet. L'estàndard d'exigència ha d'estar clar, sempre atenent les necessitats dels usuaris. En un moment de xarxes socials i de molta visibilitat es tendeix a programar algú que té molts seguidors o que és molt visible. I aquí estem caient en un parany terrible, el mateix en què cau la publicitat. I aquest és el parany en què ens té immersos el capitalisme, en el sentit que es dona visibilitat a algú no pas per la seva activitat intel·lectual, o la seva vàlua, sinó per com és percebut per la resta. Jo crec que l'activitat literària el que ha de fer és que els altres percebin no la persona, aquell que volen conèixer i tocar, sinó aquell que els pot aportar alguna cosa de debò. No buscar tant la signatura d'algú que segueixes a Twitter o que has vist de tertulià a la tele, sinó anar-la a buscar perquè aquesta persona m'ha aportat alguna cosa. I alguna vegada es cau en el parany de pensar que s'ha de convidar alguna persona en concret perquè així ens assegurem públic. Penso que el públic s'ha d'assegurar d'altres maneres, com les que esmentava abans.

Consideres que els ajuntaments haurien de tenir un tècnic dedicat al món de les lletres, o bé una persona que actués de referent en aquest sentit?

Això seria un somni. Estaria molt bé disposar d'algú que fos especialista i que es dediqués a programar activitats i coordinar cicles entre diferents equipaments, i que tingués un coneixement real sobre el tema, amb la qual cosa evitaríem el que comentava abans, en el sentit de tirar cap a l'opció fàcil d'anar cap a la gent més coneguda o la que arrossega més públics. En altres àmbits tècnics hi ha persones especialitzades, en canvi en el món de la cultura hi ha la figura del tècnic que en principi ha de saber de tot. Per exemple: a mi em poses a programar exposicions d'escultura i me'n podria sortir, però em costaria molt saber cap a on he de tirar. Per tant, la figura del tècnic de lletres crec que seria una opció fantàstica.

Quin paper creus que juguen les biblioteques en aquest àmbit? Com a escriptora què han suposat per a tu aquests equipaments?

Jo vaig créixer en una biblioteca. Són equipaments imprescindibles en el teixit social i cultural dels municipis. A casa meva hi havia uns quants llibres, però a mi se'm van acabar de seguida. Llavors anava a la biblioteca i m'hi passava hores. A més vaig tenir un bon acompanyament per part de les bibliotecàries. Després, quan vaig treballar a la biblioteca de Sant Andreu, em vaig adonar que la biblioteca té una funció social. És un lloc on la gent pot fer comunitat. Hi ha nens que necessiten un espai de calma. O un referent. Per mi les biblioteques es van convertir en el referent d'algú a qui li agradava llegir. I no només això. Les biblioteques, a banda dels llibres, tenen la premsa, llibres de consulta, de referència... Es poden veure com a llocs on fer els deures o buscar els llibres, però per mi són un referent a nivell comunitari. I són un pilar dels municipis, perquè són llocs on circula molta gent. Per exemple, són un lloc on detectar mancances en els infants o la gent gran. Són llocs que haurien d'estar molt connectats amb les àrees socials dels ajuntaments, perquè el trànsit de gent és alt i s'hi fan moltes activitats, moltes fora de l'educació formal. Els col·lectius de pares, de nens o de gent gran troben un lloc que no és el de l'associació, sinó una altra mena de col·lectiu, a través de les hores del conte o dels clubs de lectura. I això potencia un teixit social que d'altra manera es queda en un lloc més convencional. No és el mateix portar els nens a l'escola per obligació que dur els nens a la biblioteca a llegir o escoltar un conte. Jo recordo, en relació de l'Hora del conte, l'experiència del teixit de pares que no es coneixien entre ells, i que eren molt diferents, però que entraven en contacte. O bé les persones que es veien un cop al mes en el club de lectura. Potser no quedaven després per fer un cafè, però es trobaven a la biblioteca. Penso que a les biblioteques no se'ls atorga la importància veritable que tenen, perquè per mi són els pilars dels equipaments municipals. I això és una cosa que sempre he defensat.

I relacionat amb això: en els últims anys hi ha hagut un esclat de recitals, clubs de lectura, xerrades amb autors i presentacions. Què creus que espera el públic lector d'un acte d'aquestes característiques?

Penso que el que espera el públic és, d'una banda, conèixer l'autor en persona. Això no es pot negar. Per mi aquesta és la part més banal, però la puc entendre perquè és una part humana. En el cas dels clubs de lectura crec que hi ha molta curiositat. A mi, com a autora, m'agraden moltíssim, perquè hi ha aquesta curiositat i ets llegit i preguntat d'una manera diferent. Són persones que han llegit el llibre de manera profunda i que tenen la seva opinió i et volen dir el que els ha agradat i el que no. En el cas de les traduccions també sorgeixen moltes preguntes. I els recitals són aquesta part de la qual encara no hem acabat de definir què n'espera, el públic. Crec que encara hem de treballar molt la part de l'experiència estètica. Després dels recitals la gent es compra els llibres, vol retenir aquell moment a casa seva, llegint els poemes tranquil·lament. Hi ha un moment en què la gent que va per primer cop a un recital és capaç, sense esperar-ho, de transcendir aquesta experiència estètica i de connectar-se i comunicar-se amb el poeta. I quan tornen a anar a un recital busquen de nou aquesta conversa, més que no pas el fet d'escoltar simplement el poeta. Busquen aquesta bidireccionalitat.

Últimament has traduït Maggie Nelson, però també el llibre de Joanna Rus que duu per títol *Com destruir l'escriptura de les dones*. Com es destrueix la literatura de les dones?

Des de temps immemorials, i de moltes maneres. Ella ho explica molt bé, en diversos punts i amb exemples de fa segles. Per exemple: es destrueix negant l'autoria de les dones que han escrit, es destrueix apel·lant a les

maneres femenines i també intentant que allò no transcendeixi en termes de programes acadèmics. O bé tot apel·lant a la bellesa de les dones... De mil maneres. Joanna Rus ho explica molt bé en el cas de *Cims borrascosos*, que es va publicar per primer cop amb pseudònim, amb crítiques molt bones. Quan se'n va fer la segona edició, Emily Brontë va demanar que es publicués amb el seu nom, però llavors tot va canviar: de cop i volta ja no era un llibre tan bo, aquella dona era una desvergonyida i tot es desmuntava just en el moment en què se sabia que el llibre l'havia escrit una dona. Es considerava que a una dona no li pertocava escriure un llibre com aquell. Podem pensar que hi ha dinàmiques ja no existeixen, però llegint la Joanna Rus t'adones que encara perviuen. Recordo una conversa amb dos editors que li subratllaven a Ursula K. Le Guin que ella era la filla de l'antropòleg Alfred Kroeber... I jo mateixa no recordo qui era el seu pare, però sí que sé qui és Ursula K. Le Guin. Estem parlant dels anys 60 i 70 del segle passat. I hi ha comportaments que jo he viscut en pròpia pell en els últims deu anys. Aquest llibre el recomano a homes i dones, perquè són dinàmiques de poder, no només de gènere. I gènere i poder van molt lligats.

I la pregunta del milió: què estàs escrivint en aquests moments?

Ara mateix em posaré a revisar una crònica de viatges, *Metamorfosi*, sobre els meus últims estius a Grècia. És una crònica de viatge però aprofito per parlar de moltes coses, com ara l'amistat, la conversa, el món literari, la banalitat de les xarxes socials, la burocràcia de la mort, la dificultat de viure sola en una ciutat... Per mi aquests viatges a Grècia han suposat un canvi personal, i justament en un lloc que es diu *Metamorfosi*, cosa que em fa molta gràcia. També analitzo el mite de l'amor romàntic, a partir de la història del Leonard Cohen i la Marianne Ihlen. És un llibre a mig camí de la crònica de viatges i l'assaget. I l'estic acabant tot just ara.

Categories: Entrevista

Etiquetes: lectura i biblioteques

Etiquetes: arts i creació

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: participació cultural

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2024/03/miriamcano-entrevista>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://www.escolabloom.com/>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9361>